Трибуна вільного українського слова за вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1616

РІК LXI. Ч. 256. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 12-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1953 ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 256. VOL. LXI.

БІЛИЙ ДІМ НЕ ВТРАЧАЄ НАДІЇ НА КОНТРОЛЮ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ

ГАГЕРТІ КАЖЕ, ЩО КРЕМЛЬ ЗМІНИТЬ СВОЄ ВОРОЖЕ НАСТАВЛЕННЯ ДО ПЛЯНУ АЙЗЕНГАВЕРА; АМБАСАДОР БОЛЕН МАЄ ВИЯСНИТИ ДЕТАЛІ ЦЬОГО ПЛЯНУ; ЛЯНІЕЛЬ СХВАЛЮЄ ІНІЦІЯТИВУ АЙЗЕНГАВЕРА

Вашингтон. — Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що в Білому Домі сподіваються, що Кремль змінить своє відношення до пляну Айзенгавера про атомову енергію, щоб уміжнародити її й вживати для мирних цілей всього людства. Білий Дім, сказав Гаґерті, не приймає совєтського „ні", як остаточну відповідь на Айзенгаверів плян. „Ми й далі маємо надію, заявив він, що совєтські провідники визнають пропозицію Айзенгавера за те, чим вона в дійсності є — це значить за перший крок до атомового миру". Секретар Білого Дому це свою заяву підчитав, а це значить, що він її заздалегідь устійнив з президентом. Гаґерті заявив, що президент Айзенгавер у своїй промові підкреслив, що його плян для своєї реалізації потребуватиме довшого часу. Представник державного департаменту повідомив, що американський амбасадор у Москві Чарлз Е. Болен дістав інструкцію вияснити совєтським провідникам деталі американського пляну і звернути їм увагу на спеціяльний характер заяви Айзенгавера. Болен це зробить, як тільки матиме авдієнцію в Кремлі. Державний департамент вислав копії промови Айзенгавера урядам всіх держав, а також всіми можливими засобами дбає про те, щоб ця промова дійшла до відома народів поза залізною заслоною. Гадають, що відповідь Кремлю не прийде в швидкому часі. Але без огляду на те, яка буде відповідь, в Білому Домі вже тепер думають над зміною закону про атомову енергію, щоб можна було використовувати її для добра всього людства. (Закон не дозволяє ділитися атомовими здобутками з іншими державами). Прем'єр Франції Жозеф Ляніель заявив, що промова Айзенгавера про використання атомової енергії для мирних мілей — це „інтелігентна і шляхетна ініціятива", і що вже „найвищий час, щоб найбільше відкрити нашої доби будило в народах надії, а не тільки жах".

ГЕН. МАРШАЛ ОДЕРЖУЄ НАГОРОДУ НОБЕЛЯ

Голова Комітету Нагород Нобеля, Гуннар Ян (зліва), вручає генералові Армії Джорджові С. Маршалові нагороду Нобеля за 1953-ий рік за його заслуги для справи миру. Це високе відзначення признано ген. Маршалові за плян його імени, на підставі якого европейські країни дістали після війни більйони долярів американської допомоги. Нагорода включає золоту медалю, відповідне письмо та 33,840 дол. готівкою.

Конгресмен Рід передбачає поширення соціяльного забезпечення

Вашингтон. — Республіканський конгресмен Деніль А. Рід, голова Конгресової Комісії Способів і Метод, передбачає, що Конгрес на найближчій сесії прийме закон про поширення соціяльного забезпечення ще на 10,500,000 осіб. Він думає, що Конгрес буде розглядати також можливість збільшення старечої пенсії і пенсії тим особам, які залишаються по смерти працівника. Рід заявив, що Конгрес „повинен старатися збільшити виплати від працедавців і робітників, а також дбати про те, щоб соціяльне забезпечення було засноване на здорових фінансових засадах, щоб зберегти довір'я громадянства до соціяльного забезпечення". Ця заява Ріда зв'язана з тим, що представники уряду заявлялися в тому дусі, щоб з 1 січня 1954 року не збільшувати вплат на соціяльне забезпечення від заробленої платні з дотеперішніх 1.5 відсотка до 2 відсотків, які мали б платити працедавці і робітники. Рід вірить, що „американський нарід потребує соціяльного забезпечення і радо платить на нього". Він заявив, що на домагання уряду внесе проєкт закону про поширення соціяльного забезпечення на фармерів, професіоналістів, стейтових та самоурядних працівників і ще інші групи робітників, які цього бажають. Одначе Рід не подав, до якої висоти мають бути підвищені старечі пенсії. Найвища старечa пенсія тепер становить на одну родину 168.75 доляра.

АРТУРА ДІНА ВІДКЛИКАНО З КОРЕЇ ДО ВАШИНГТОНУ

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ВИРІШИТЬ, ЧИ ВАРТО ПРОДОВЖУВАТИ ПЕРЕГОВОРИ ПРО МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ У КОРЕЇ

Вашингтон. — Представника Об'єднаних Націй і З'єдинених Держав у Кореї на вступних нарадах з комуністами, що мали підготовити мирову конференцію в справі Кореї, відкликано до Вашингтону. Він має приїхати до столиці ЗДА і скласти звідомлення про хід і вислід дотеперішніх нарад, які зайшли у сліпий кут внаслідок комуністичної вимоги, щоб Совєти брали участь у мировій конференції в характері „невтральної сторони" і разом з усіми іншими невтральними учасниками конференції не мали на конференції рівнорядного становища. Комуністи зробили свого роду концесію, відмовившись признати невтральним учасником конференції рівнорядне з дійсними членами конференції становище, проте змінили також своє становище щодо ролі, яку мали б на тій конференції відіграти Совєти. Об'єднані Нації відразу стали були на становище, що СССР повинен брати участь в мировій конференції, „якщо запросить його комуністична сторона". Але ОН і ЗДА завжди вважали, що СССР, беручи участь в конференції, повинен брати також відповідальність за її хід і вислід, як держава, від якої у величезній, якщо не вирішній мірі, залежить мир в Кореї. Тим часом комуністи на підготовчій нараді в Панмунджомі зажадали, щоб: — 1) запрошено Совєти, як „невтральну" державу і — 2) щоб Совєти, разом з іншими невтральними, не мали рівнорядного голосу з двома договірними сторонами, себто корейськими комбатантськими державами. Тому, що обидві сторони не хотіли в цьому пункті поступитись, підготовка конференції, а з нею взагалі і справа скликання мирової конференції у Кореї застрягла на мілині. Відкликання Артура Діна не означає ще офіційного зірвання переговорів, бо щойно після його приїзду вирішиться, чи існують вигляди на злагоду, потрібну для виконання постанови про перемир'я з 27 липня ц. р. Вступні переговори розпочались 26 жовтня в Панмунджомі, і тоді Артур Дін був оптимістом, висловивши надію, що на 1-го грудня ц. р. можна буде розпочати мирову конференцію. Тоді, здавалося, комуністи хотіли миру в Кореї. Тепер, як заявив Дін, комуністи не хочуть ані того миру, ані мирової конференції. Комуністичне радіо з Пейпінґу проголосило, що корейський мир знаходиться в „смертельній небезпеці", і закидає американцям, що вони хочуть „зруйнувати" роботу Невтральної Комісії у справі полонених неповоротців. У цій останній справі існує теж засаднича розбіжність думок: що зробити з понад 20,000 полонених, які не перейшли процедури „переконування" внаслідок саботажної комуністичної тактики. Щодо неповоротців, які перебувають в комуністичному полоні, то до цього часу 250 південних корейців не дали переконати себе і рішили залишитись у комуністів. Американці розмовляли з 3 своїми 22 колишніми вояками, які заявилися проти репатріяції, на наступному тижні.

ГЕНЕРАЛ МАРШАЛЛ ДІСТАВ НАГОРОДУ НОБЕЛЯ

Ослo. — Генерал Джордж С. Маршалл дістав в столиці Норвегії Ослo золоту медалю і чек на $34,000, зв'язаний із нагородою Нобеля, яку їй признано йому цього року за заслуги для вдержання миру. Він був особисто присутній на церемонії. В Стокгольмі в імені свого чоловіка, перейняла нагороду Нобеля в ділянці літератури дружина Черчиля, а в імені 72-літнього біолога Альберта Швайцера — французький амбасадор. Ген. Маршалл виголосить на окремому бенкеті промову та в суботу відлетить назад до ЗДА. Під час передавання йому нагороди група норвезьких комуністів зчинила авантюру, першу за 52 роки подібних Нобелівських церемоній. Вони скинули з ґалерії летючки, називаючи Маршалла, автора пляну Маршалла і Північно-Атлантійського Пакту — „воєнним підпалювачем" та викрикуючи „протестуємо". Проти демонстрантів виступив сам 81-літній король Гаакон VII, який із своїм сином, наступником престолу Олафом, сидів у першому ряді крісел між публікою. Він схопився і почав оплескувати Маршалла, після чого вся заля зробила таку маніфестацію генералові Маршаллові, що цілком приглушила кількох комуністичних авантюрників.

Хрущов переводить нову чистку

Ню Йорк. — Коментатор совєтських справ в „Ню Йорк Таймс", Геррі Шворц, повідомляє у своїй статті п. н.: „Руку Хрущова видно в новій чистці", що на чільних становищах в комуністичній ієрархії в Совєтах знову прийшли такі зміни, які вказують на планову акцію Нікіти Хрущова, теперішнього комуністичного партійного боса", що хоче всюди насадити своїх людей. Шворц покликається на погляд американських дипломатичних кіл. В останньому часі найбільше звертає увагу „вичищення" трьох партійних достойників: Григора Арутюнова, першого секретаря вірменської комуністичної партії від 1937 року, Василя Андріянова, першого секретаря ленінградської партійної організації, і В. Л. Недосєкіна, голову комуністично-партійної машини в Тульській області. Шворц, наводячи ще багато інших прикладів з переведеної „чистки" в комуністичному апараті, — твердить, що всі ці зміни зв'язані головно з справою сільського господарства в СССР і з сільсько-господарською політикою совєтського уряду. — Між іншим, „вичищений" Арутюнов виступив свого часу проти проєкту Хрущова організувати „агроміста", тобто зігнати мешканців колгоспних сіл в більші скупчення. Так само в Ленінградській і Тульській областях партійні достойники попали в неласку внаслідок трагічного положення сільського господарства.

Міні вийшов з Адміністрації Закордонних Операцій

Вашингтон. — Президент Американської Федерації Праці Джордж Міні виступив з Адміністрації Закордонних Операцій, яку очолює Гаролд Е. Стассен. Міні був членом цієї Адміністрації, як представник організованого робітництва і як дорадник в робітничих справах. Своє виступлення Міні мотивує тим, що ця адміністрація зовсім ігнорує ролю зорганізованого робітництва в боротьбі проти комунізму закордоном. „Військова оборона, каже Міні, є сильна тільки тоді, коли сильна воля тих, що мають її здійснювати, і воля тих, що працюють для цієї оборони". Міні заявив, що зорганізоване робітництво підтримувало Плян Маршалла, програму Взаємної Допомоги і програму Четвертого Пункту, яка має допомогти недорозвиненим народам, бо це єдиний засіб боротьби проти комунізму. „Вільний світ прац. каже Міні, це серце боротьби проти комунізму", але Адміністрація Закордонних Операцій недоцінює цього факту, і не скликувала засідань аж до 2 грудня, коли Міні вирішив виступити з цієї організації. Тепер в Адміністрації Закордонних Операцій нема взагалі ніяких робітничих репрезентантів, бо її досі не було там представника Конґресу Індустріяльних Робітників, хоч була згода з боку Адміністрації мати такого представника, але досі його туди не запросили.

„КАНАДІЙСЬКИЙ ФАРМЕР" ВІДЗНАЧИВ СВОЄ 50-РІЧЧЯ

Вінніпеґ, Канада. — Популярний український тижневик в Канаді, „Український Фармер", відзначив 30-го листопада окремим ювілейним виданням 50-річчя свого існування та служби канадійсько-українській спільноті. „Канадійський Фамер", після „Свободи", є сьогодні другою найстаршою українською газетою в світі. З нагоди свого 50-річчя, „Канадійський Фармер" одержав ґратуляції й привітання від канадійського прем'єра Луї Сен Лорана, в якому сказано: „З нагоди 50-літнього ювілею видання „Канадійського Фармера", для мене велика приємність висловити свої ґратуляції та побажання всім канадійським українцям. За пів сторіччя своєї публікації „Канадійський Фармер" дав великий вклад для цієї країни, а зокрема спричинився багато до того, щоб його читачі зрозуміли, що канадійське громадянство є правом усіх канадійців, без різниці їхнього походження. Таким чином він допоміг розвинути той дух єдности, з яким наші люди працюють разом із двома старшими групами для добра цієї держави". Привітання надіслали „Канадійському Фармерові" теж міністер юстиції С: С. Гарсон, міністер хліборобства Джеймс Гардінер, міністер імміґрації і громадянства В. Е. Гарріс та ряд інших високих достойників, як і українських громадян та інституцій, висловлюючи велике признання для „Канадійського Фармера" за його працю й вклад в розвиток Канади. Признання й ґратуляції висловлює „Канадійському Фармерові" і його на 10 років старша подруга „Свобода".

Нюйоркський стейт плянує не допустити до збільшення безробіття

Ню Йорк, Н. Й. — Комісар Промислу в Нюйоркському стейті Едвард Корсі, промовляючи перед Спільною Законодатною Комісією для Промислу і Робітничих умов, заявив, що в другій половині цього року виявляється тенденція до збільшення безробіття в зв'язку із зменшенням продукції на оборонні цілі. В першій половині цього року число затруднених було вище від числа затруднених в тих самих місяцях попереднього року, але в другій половині цього року завважено обниження цього числа. Хоч це й тепер воно дуже високе в порівнянні з попередніми роками, але вже менше супроти числа затруднених в 1952 році. На цій основі можна припускати, що число затруднених в деяких галузях промислу впаде на 5 відсотків в найближчому році, і виплати на безробіття збільшаться на одну третину в порівнянні з попереднім роком. Так може бути в перших місяцях 1954 року. Корсі казав, що багато робітників не знає того факту, що в рільництві панує великий брак робітної сили. — Щоб притягнути робітників до праці в рільництві, Корсі пропонує поширити соціяльне забезпечення на сільсько-господарських робітників та ухвалити закон, який поширював би на сільськогосподарських робітників всі вигоди соціяльного забезпечення.

Чи Статуя Свободи стоїть в Ню Йорку?

Ню Йорк, Н. Й. — Славна Статуя Свободи, яка стоїть на острові Бедлу при в'їзді до нюйоркського порту, була недавно предметом судової розправи. Пані Евелін Гілл, власниця крамниці з пам'ятками під самою статуєю, твердила, що ця статуя стоїть на землі стейту Ню Джерзі, а не Ню Йорку, і з тої причини відмовилась заплатити 2,802 долярів податку до нюйоркського уряду в Ню Йорку. Її адвокат Віктор Р. Волдер заявив, що спори за границі між стейтами Ню Джерзі і Ню Йорком виникали в 1807, 1827 і 1833 роках, і що тоді вирішено, що цей острів належить до Ню Джерзі. Тим-то острів Бедлу навіть не вміщений на мапі міста Ню Йорку. Але адвокат міста Ню Йорку заперечував це твердження і доказував, що 1833 року вирішено, що цей острів є власністю Ню Йорку і що він зазначений на міській податковій і територіяльній мапах із 1952 року, отже його жителі мають право голосу в дільниці Ню Йорку — Мангеттені.

Ґузенко погоджується свідчити перед американською комісією

Оттава, Канада. — Канадійський міністер справедливости повідомляє, що бувший шифрувальник большевицької амбасади в Канаді, Ігор Ґузенко, погодився свідчити перед американською Сенатською Підкомісією Внутрішньої Безпеки. Переслухування Ґузенка відбудеться в одному канадійському місті, назви якого не подається до публічного відома з огляду на особисту безпеку Ґузенка, який живе під охороною поліції і під прибраним прізвищем. До Канади на переслухування Ґузенка поїде сенатор Вільям Дженнер із своїм правним дорадником Робертом Моррісом. Ґузенко викрив був совєтську шпигунську сітку, яка діяла в ЗДА і Канаді. Під час недавніх переслухувань в Сенаті виявилось, що шпигунська сітка, яку зорганізував був Розенберґ, можливо діє ще й досі на терені ЗДА. Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки сподівається, що Ґузенко може дати вказівки, які дали б можливість зліквідувати цю шпигунську сітку, якщо вона дійсно існує.

Італія жадає від Югославії „виложити карти на стіл"

Рим. — Італійський прем'єр Джузеппе Пелля виголосив у сенаті промову на тему італійсько-югославського конфлікту за Трієст, в якій зажадав від Югославії, щоб вона доказала своє бажання співпрацювати над розв'язкою цієї проблеми, „виложивши свої карти на конференційному столі". Пелля сказав: „ані пропаганда, ані різні тактичні маневри, ані щораз нові пропозиції, яких Італія не може прийняти, не всилі розвіяти сумнівів, чи Югославії дійсно залежить на нормальних взаєминах з Італією через злагоду в справі Трієсту". Пелля признав, що Італія прийняла пропозицію альянтів взяти участь в конференції 5 держав над справою Трієсту, але Югославія не дала на це своєї ясної відповіді. Відпружування атмосфери прийшло наслідком відкликання обома державами своїх військ з-над спільного кордону в обширі Трієсту. — Цей відворот військ закінчиться 20 грудня ц. р.

Індо-китайські комуністи пропонують мирові переговори

Сайґон, Вєтнам. — Радіовисильня в'єтмінських комуністів знову звернулася до Франції з пропозицією у справі замирення в Індо-Китаї. — Раніше провідник комуністичних партизанів Го Чі-мін висловив таку саму думку у відповідь на запити одного шведського часопису. „Коли французький уряд щиро бажає собі переговорів для закінчення війни, то наш нарід і наш уряд готові переговорювати", — заявило комуністичне радіо. Щоб підкріпити, що ця комуністична пропозиція не є наслідком воєнної поразки комуністичних партизанів, — радіовисильня погрожує, що „коли французькі колоніялісти залишаться сліпими, то наш нарід продовжуватиме спротив аж до повної перемоги". У Парижі нема ще реакції на цю останню пропозицію. В попередньому випадку французький уряд став був на становищі, що заява, зложена шведському журналістові, не є поважною зобов'язуючою офертою.

„САНТА КЛОС" ПІКЕТУЄ СОВЄТСЬКІ ПРИКРАСИ НА ЯЛИНКУ

Одному купцеві в Ню Йорку впало на думку спровадити і пустити у продаж прикраси на ялинку совєтського виробу. Члени місцевої Ради Ветеранів Закордонних Воєн зорганізували пікету крамниці з імпортованими совєтськими продуктами, а в пікеті бере участь теж і „Санта Клос", несучи таблицю з написом, щоб купувати американські, а не совєтські прикраси. Напис на іншій таблиці каже, що „американські вояки платять кров'ю за совєт. ялинкові прикраси".

Відзначать 50-річчя творчости Архипенка

О. Архипенко

Ню Йорк. — Об'єднання Українських Мистців в Америці влаштовує в найближчу п'ятницю, 18-го грудня, імпрезу для відзначення 50-річчя творчости світової слави різьбаря Олександра Архипенка. Імпреза відбудеться в Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку і в її програму, крім музичних точок, входять промови і доповіді голови Об'єднання Мистців проф. Сергія Литвиненка, проф. Володимира Січинського та мистця Святослава Гординського. Початок імпрези о год. 8-мій ввечорі.

В АМЕРИЦІ

● **Соня Гені,** славетна „зірка" мистецької їзди на совгах, розходиться з своїм другим чоловіком Винтропом Ґардінером, за якого вийшла заміж 4 роки тому, розвівшись зі своїм першим чоловіком, данцем Дан Топпінґом. Соня Гені має тепер 41 рік. Першим її кроком до розводу було — вивезти із спільного з чоловіком помешкання всі свої убрання, фотоапарати, порцеляну і холодильник. Її чоловік не протестував, але найбільше жаль було йому за холодильником.

● **Артурові С. Карпентерові** заквітли полуниці в городі коло його дому в Воффало. Він каже, що як не похолодніє, то на Різдво матиме пляцок з полуницями.

● **В Монтіселло** в стейті Іллиной винайшли спосіб, як з риби приготовляти по дуже низьких цінах високовартісну протеїну, яка може поліпшити віджевлювання народів у недорозвинених країнах.

● **Ген. Волтер Бедел Смит** і Доналд Лурі, обидва заступники державного секретаря, заявили про своє бажання відійти від державної служби в найближчих місяцях. Смит є одним із давніх найближчих співробітників Айзенгавера, був шефом служби безпеки, Сентрал Інтелліdженс Сервіс. Обидва відходять не з політичних причин, а для кращого матеріяльного забезпечення своїх родин працею у бизнесі.

● **Винайдено спосіб** докладного завбачування граду і вираховування не тільки часу й місця, де він впаде, але також величини льодових кульок. Оприлюднила цю вістку військова дослідча стація при летунській базі в стейті Оклагома. 8,000 стіп над поверхнею землі є найбільш сприятливою висотою для творення граду. На висоті понад 11,000 стіп творяться великі градові кульки, але досягаючи землі, вони зменшуються на ¼.

В СВІТІ

● **34 делеґати** з різних арабських і мохоммеданських країн, які з'їхалися в арабській частині Єрусалиму, вирішили, що ніякого тривкого миру з Ізраїлем бути не може. Цю нараду названо Махоммеданською Конференцією в справах визволення Палестини з-під жидівської окупації. Її постійний секретаріят очолюватиме Рамадан з Єгипту.

● **Андрей Вишинський** дістав з нагоди свого 70-ліття орден Леніна за „надзвичайні заслуги для совєтської держави". Головні заслуги Вишинського, змосковщеного польського шляхтича і колишнього соціял-демократа, полягали в його діяльності „ґлавного прокурора" СССР, на становищі якого він вислав на смерть сотні тисяч невинних людей.

● **Державний Департамент** суспендував головного суддю Віліяма Клерка, який був головою тричленного Апеляційного Суду в Німеччині й очолював там американське судівництво. Він попав у гострий конфлікт з високим комісаром ЗДА в Німеччині, голосно критикував його розпорядки і висміював урядовців Державного Департаменту в Німеччині, називаючи їх з'їдачами чайних пундиків".

● **Англійський уряд** призначив $30,800,000 для своєї колонії Кенії в східній Африці, з чого $16,800,000 піде на боротьбу з рухом Мав-Мав, що заповзялися вигнати з краю всіх білих, і $14,000,000 на 5-літні господарські реформи. Досі вбито 2,822 терористів Мав-Мав, 507 ранено і 980 зловлено.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДВА ФОНДИ

Дві наші центральні репрезентації: політична — Український Конгресовий Комітет і харитативна — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, проголосили спільний комунікат, повідомляючи, що „ЗУАДКомітет виявив готовість переводити самостійно збірки на харитативно-допомогові цілі, що УККомітет прийняв до відома". Рівночасно УККомітет „закликає американських українців підтримати солідарно своїми пожертвами збіркову акцію ЗУАДКомітету на харитативно-допомогові та переселенчі потреби і надіється, що ЗУАДК зі свого боку буде й далі, як досі, підтримувати Український Народний Фонд". Обидва комітети, УКК і ЗУАДК, своїми підписами потвердили сказане в проголошенні. Рівночасно ЗУАДКомітет проголошує заклик до американських українців в справі цьогорічної „коляди" на залишенців.

Повідомлення обидвох наших централь, політичної і харитативної, становить важливу подію в нашому громадському житті. Підкреслюємо — подію, а не етап, бо поділ збірок на політичні і харитативні цілі є кроком не вперед, але назад. Відомо ж бо, що перед створенням Українського Народного Фонду на Четвертому Конгресі Американських Українців у Вашингтоні в листопаді 1949-го року був приблизно такий стан, до якого в одній ділянці, харитативній, повертаємось тепер знову. Перед створенням Народного Фонду на кожну ціль переводились збірки окремо, а одною з головних цілей Фонду було впорядкувати збіркову справу, створити один Фонд і з нього призначати відповідні суми на поодинокі цілі.

За останніх три роки Фонд без сумніву виправдався, не тільки для нашої „народньої каси", але й для поодиноких громадян-жертводавців, що, вплативши свій Національний Даток, могли мати „чисту совість", що дали свою пожертву на політичні, допомогові та всілякі інші цілі.

Тепер справа змінюється. Нашим громадським обов'язком буде вплачувати Національний Даток і рівночасно окремо посилати чи складати відповідну пожертву до ЗУАДКомітету на харитативні цілі. На цьому місці не думаємо аналізувати причину поділу національного і харитативного фондів, зокрема не думаємо видвигати неґативні сторінки цього поділу. Зробимо це іншим разом. Натомість не можна не підкреслити й деяких позитивних моментів. Насамперед — Народний Фонд в дотеперішній висоті та в теперішних обставинах вже далеко не вистачав на покриття навіть найконечніших потреб політичної та харитативної акцій. Усіх тих потреб ще далеко не можна б покрити, але вже в далеко більшій мірі можна б заспокоїти, якщо б пощастило вдержати і ще відповідно збільшити дотеперішню висоту Народного Фонду та рівночасно розбудувати відповідний харитативний фонд. До цього треба теж і змагати. Відділення харитативного фонду від народного в жадному разі не сміє зменшити чи послабити вплат нашого національного датку до Народного Фонду. Але, вплачуючи свій Національний Даток до Народного Фонду, ми рівночасно повинні подумати й про не менш пекучі харитативні завдання та вплатити відповідну пожертву на допомогові цілі.

Звичайно, наші пожертви до Народного Фонду УКК і на харитативні цілі ЗУАДК не повинні цілком заспокоювати нашого сумління і не звільняти нас від обов'язку жертвувати на інші місцеві й загальні цілі. Кожний громадянин повинен по своїм силам піддержувати своїми пожертвами кожну добру акцію й ціль в своїй громаді: церкву, школу та кожну інституцію. Дві централі повинні бути у нас тільки на першому пляні і їхні потреби ми повинні заспокоїти насамперед, але при цьому повинні пам'ятати, що теж кожна інша акція на національно-політичні чи харитативні цілі є шляхетна і заслуговує на повну нашу підтримку, бо скільки б ми не жертвували, це все буде тільки — як кажуть — краплина в морі українських потреб. Єдиним виправданням на відмову пожертви на будь-яку нашу ціль і на будь-яку нашу установу може бути тільки те, як хтось не має що пожертвувати, й жадні інші міркування чи застереження.

Наближаються Різдвяні свята і традиційна коляда. Вони повинні стати переломовим пунктом в нашій жертвенності. Даючи коляду на харитативні цілі ЗУАДКомітету, ми повинні рівночасно вплатити наш національний даток до Народного Фонду УКК, і навпаки, вплачуючи національний даток, повинні рівночасно переслати до ЗУАДК нашу „коляду" на залишенців.

НАРАДИ НА БЕРМУДАХ

Напередодні Бермудської конференції чути було голоси, які називали її найбільшою подією після Потсдамської конференції, що закінчила другу світову війну. Проголошений текст Бермудського офіційного комунікату про висліди чотириденних нарад може розчарувати тих, що, тямлячи згадану високу думку про Бермудський з'їзд, сподівалися сенсаційних постанов. Проте в міжнародньому політичному світі згори було відомо, що ніяка зустріч, яка проходила в таких умовинах, як ця остання, не могла закінчитись будь-якими рішеннями, що потрясли б світом. Бо ці умовини виключали рішення про проголошення війни Совєтам, так само, як виключали всякі магічні формули, якими можна було б — без війни — зліквідувати комуністичне джерело всіх нинішніх лих у світі.

У двох точках прийнятих постанов Бермуди можуть стати вихідною подією для майбутнього розвитку міжнародної ситуації: Бермуди доказали ще раз, що всякі калькуляції Москви та її слухняних міжнародно-комуністичних підголосків на розбрат всередині трьох західніх великодержав — це тільки мрія большевиків, яка є нісенітницею в політичній дійсності. Різниці думок між З'єдиненими Державами, Англією і Францією є цілком природним явищем ,так само, як цілком нормальним і природним явищем у вільному світі є різниці думок між окремими індивідами. Проте, ці різниці не були, не є і — як щоденна дійсність доказує чимраз новими прикладами — не стануть такими великими, щоб могли переважити спільність їхніх інтересів і спільність поглядів, як ці інтереси разом боронити. Як довго існує реальна небезпека для Заходу втратити своє духове обличчя і демократично-політичну самобутність, себто, як довго існує червоно-московський імперіялізм, так довго всі ці три західні великодержави будуть, сварячись за тактику і за свої окремі другорядні справи, годитися на широкій плятформі спільного антисовєтського фронту. Кількакратне підкреслення цієї єдности в офіційному Бермудському комунікаті не є прикриванням пустоти вислідів нарад. Ні, маніфестація єдности на Бермудах є безумовно тим реальним політичним чинником, з яким напевне Москва буде більше рахуватися, як це робила досі, коли бачила в полемічних голосах лондонської і нюйоркської преси, чи в кампанії сенатора МекКарті і лайливих висловах різних лейбуристських політиків прогнозу розвалу західньо-альянтського фронту.

Другим поважним вислідом останньої міжнародної конференції є виявлене понад усякий сумнів бажання вичерпати всі можливі способи і засоби, які могли б привести до згоди з Совєтами. Тому не бракує голосів (головно в Західній Німеччині, а так само в Південній Кореї), які висловлюють острах, що цей гін до миру, скріплюваний головно натиском від Англії і Франції, які все ще живуть під безпосереднім враженням наслідків останньої війни для їх країн, — що цей гін може знайти вираз у новому „апізменті" за історичним мюнхенським зразком. Якщо дійсно в першій половині січня 1954 року дійде до конференції трьох західніх міністрів закордонних справ із Молотовим, то виявиться, чи справді на Бермудах прийшло до тихого, тільки невиразно зазначеного в офіційному комунікаті порозуміння, щоб ані не перемішувати німецької й австрійської справ із іншими міжнародними проблемами (головно далекосхідніми, де на арену автоматично виступає червоний Китай), ані не допустити большевиків до виголошування обструкційно-пропаґандивних промов. Очевидно, мільйони людей у вільному світі зі спожалінням хитатимуть головами над наївністю надій, що може таки вдасться „якось" дійти бодай до частинної ліквідації нинішніх запальних пунктів у світі без війни. Але ж рішення вичерпати всі можливості договорення з Совєтами не мусять спиратися на наївній вірі. Західня світова опінія не дозріла ще до того, щоб зробити висновок, що мир закріпити можна не переговорами з большевиками, а тільки диктуванням їм вимог, із твердою постановою — піддержати цей диктат, коли треба буде, зброєю. Світова опінія мусить ще і ще раз переконатись, що переговори до нічого не доведуть. З цього погляду Бермудська постанова запросити Совєти на конференцію до Берліну, не є прогрою здорової думки, а тільки консеквенцією нинішньої психологічної атмосфери у всьому світі.

Поруч із цими двома головними справами, що були на „зеленому сукні" Бермудів, існували там проблеми, що їх не розв'язано і не наближено до розв'язки. Як видко з оцінок преси, що досі появилися, справа затвердження Францією европейського оборонного пакту (із спільною з німцями европейською армією) не тільки не наблизилась до цілі, але може ще й віддалилась. Французькі державні мужі, Лянієль і Бідо, від'їхали до Парижу без офіційної заяви своїх американських і англійських колеґ, що війська ЗДА і Британії залишатимуться на европейському континенті ,як ґаранти безпеки Франції перед подвійною — в очах французів — небезпекою: від Совєтів і відродженої німецької потуги. Нема сумніву, що у вирішній мірі завинила тут слабість французької делеґації: як договорюватись із делеґатами, що буквально за 10 днів мають зголосити свою димісію і може не матимуть більше в своїй державі взагалі голосу?! До того хвороба самого французького прем'єра Лянієля, що його майже весь час заступав у розмовах Бідо, і розладдя французького парляментаризму та французької політичної думки, виказане в останній дебаті французького парляменту, мусіли зіштовхнути Францію в отих нарадах на останнє місце.

Відрадним явищем є те, що Америка і персональним керівництвом і своєю політикою домінувала на Бермудах і домінуватиме далі у міжнародній політиці. І це теж велика додатня сторінка тієї останньої події, яка каже оптимістично дивитися на дальший хід подій.

ПЕРЕҐРУПУВАННЯ СИЛ

Еспансько - американська угода про точки опору для повітряної та морської американської фльоти поділяла на політику в сфері Середземного моря, як відро холодної води на гарячу голову.

Недавно перебував у Мадриді секретар американського летунства Талбот і шеф штабу летунства генерал Натан Ф. Твайнінґ. За кілька днів перед тим гостював там урядуючий генеральний секретар Арабської Ліґи Ахмед Шукейрі.

В Лондоні та Парижі не роблять собі ніяких таємниць із журливих думок. Час, коли переможці другої світової війни, Англія та Франція, на спілку з Америкою робили на Середземному морі свою політику, щораз більше відходить до історії. З мішанини католицьких та ісламських сил на Середземному морі зроджується угруповання, яке, — так надіються американці — може дати їм більше, ніж давали дотепер англійці і французи. А зокрема Еспанія виявляється прекрасним маклером американських та ісламських інтересів.

З мохаммеданським світом зайшли були ЗДА в певний конфлікт, як вони думали, що мусять ідентифікуватися в Єгипті з англійськими, а в Марокко з французькими інтересами.

І генерал Франко є першим політиком західнього світу, якиє дає американцям прийнятний компроміс між вимогами оборони Заходу та ісламським антиімперіялізмом. Він погодився на влаштування американських точок опору та воєнних складів в еспанському Марокко, і хоча в цьому випадку йдеться про територію, яка цілком належить до Еспанії, Франко вважав за відповідне просити в цій справі дозволу ісламського світу. І від афґаністанського Кабулу аж до єгипетського Каїро дістав потрібне благословення.

З таким дозволом в кишені може тепер Америка розбудовувати свої точки опору по обох боках Ґібральтару. І нема чого їй — як у французькому Марокко — побоюватися, що арабський націоналізм піде на спілку з комунізмом, і на випадок війни, можуть вони накоїти немало неприємних несподіванок. Американська армія може в еспанському Марокко спати спокійно. Бо еспанський генерал арабського походження зможе прекрасно координувати інтереси Америки, Еспанії та автохтонного населення.

Притягальна сила такого оточення для американців аж надто наглядна. Бо згаданий вже генерал Твайнінґ перед своїм відлетом з Америки до Еспанії заявив, що еспансько-американський договір зробить, правдоподібно, те, що дальшу розбудову американських точок опору у французькому Марокко можна буде припинити. Від 1951 року розбудували американці у французькім Марокко три величезні летовища. Плян передбачував побудову п'яти таких летовищ, але після заяви Твайнінґа треба числитися з резиґнацією з будови ще двох летунських площ. І дійсно, з французького Марокко йдуть транспорти будівельного матеріялу, які мали бути вжиті для згаданих розбудов. З другого боку, з півночі пливе американський воєнний матеріял до Еспанії. А залізниця між французькою прикордонною стацією Гендей (в Піренеях) і еспанською Ірун, прямо заблькована американськими військовими транспортами.

Рівночасно еспанська дипломатія працює повною парою над скріпленням еспансько-ісламських взаємин. І в останніх днях доведено до успішного кінця угоду між Еспанією і Арабською Ліґою, на підставі якої: 1. Еспанії запевнено піддержку арабського світу в справі Ґібральтару і 2. Єгиптові піддержку з боку Еспанії в справі Суезу.

Кружляють навіть поголоски, що американці поділяють еспансько-ісламську угоду, вслід за чим організація оборони середнього Сходу (МЕДО) не є покищо конечна. Її місце має заступити певного роду координація генеральних штабів.

Остання порція цементу на скріплення еспансько-ісламських взаємин має впасти з руки генерального секретаря Арабської Ліґи, Шуйкері, в Мадриді. Предметом розмов Шуйкері з еспанським міністром закордонних справ Артахо є майбутній статус еспанського Марокко, в розумінні міжнародного права. Очікується, що каліфові з Тетуану, Мулєй ель-Гассанові, будуть надані суверенні права, але рівночасно в договорі між Еспанією і новоствореною державою буде постановлена умова, що Еспанія має право удержувати свої війська на марокканській землі. Першим кроком вияву суверенности каліфа Мулєй було його рішення, за згодою Еспанії, яким він відмовився признати новому султанові Марокко, Мохаммедові бен Арафі (Рабат, французьке Марокко), титул голови в релігійній ділянці.

Нестор

МУСЯТЬ КУПУВАТИ ЦІЛЕ КІЛО ДРІЖДЖІВ

А. Беркут із Білої Церкви жаліється на те, що міщани мусять купувати цілий кілограм дріжджів, бо меншої кількости їм не продають.

„В чому ж справа? Чому споживачі відмовляються купувати хороші й потрібні їм дріжджі? А справа в тому, що завод випускає дріжджі в зовсім незручній для споживачів розфасовці — в кілограмових пачках.

Протягом п'яти років не було жадного випадку, щоб завод випустив для нас дріжджі в розфасовці по 100—50 грамів.

Міським споживачам невигідно купувати цілий кілограм дріжджів. Вони вимагають значно менше, а в магазинах їм пропонують брати тільки пачку вагою в кілограм. Звісно, споживач не задоволений таким обслуговуванням".

Нема то, як совєтська бюрократія, яка дбає тільки про свою вигоду.

Микола Очерет

„ПРОЛЕТАРІ"

У 1913 році мільйонер Вільям Кларк побудував на Іст 68 вулиці ч. 49 шестиповерховий будинок на 20 кімнат. Пізніше цей будинок перейшов у власність голови правління Метрополітен Лайф Іншуренс а тепер його купив за 150,000 долярів готівкою уряд Совєтського Союзу і поселив там свого представника в Об'єднаних Націях, Андрея Януаровича Вишинського. Перед тим Вишинський жив у будинку на Парк Авеню ч. 680, де знаходиться бюро совєтської делеґації в Об'єднаних Націях. Але до нього приїхала дружина з дочкою, і життя стало затісно.

Ми не знаємо, як влаштувалося в новопридбаному будинку це „вождення", що було лівою рукою Сталіна. Але знаємо, як жило у Києві друге „вождення", Нікіта Сергієвіч Хрущов, що був правою рукою Сталіна.

Палац, де жив Хрущов, мав 50 кімнат. Там була окрема простора заля для показу кінофільмів, де Хрущов з родиною переглядав закордонну кінопродукцію, що її цензура не допускала висвітлювати на екранах звичайних кінотеатрів. Там була окрема концертова заля, заля для бенкетів, для офіційних прийнять і родинних та товариських забав. Була величезна книгозбірня, до якої книжки задурно присилало „вдячне" населення. При будинку був ґараж з кількома автами, що ними користувавсь Хрущов з родиною, а поруч другий ґараж з автами особистої охорони та чисельного штату робітників московського проконсула України. Весь палац, охорону, робітників й робітниць, швайцарів, льокаїв і особистих секретарів утримувалось коштом держави. Витрати на бенкети, прийняття та приятельські зустрічі теж оплачувала держава.

Цього мало. На мальовничому узгір'ї правого берега Дніпра Хрущов мав ще „дачу", яка нічим не поступалась перед його палацом у місті. Тут були чудовий спортовий майданчик, гарний садок, ставок, де можна було купатись і плавати човном. „Дачу" і чисельний обслужний персонал теж оплачувала держава, очевидно з останніх „викачок" та невольничої праці своїх рабів.

Але й цього мало. В Москві, в Кремлі, на правах члена Політбюра ЦК ВКП(б), Хрущов мав окремий будинок з повною обслугою і ґаражем, але утримувався він вже з коштів фінансового відділу ЦК ВКП(б). Та й цього ще мало. На найкращих курортах Криму та Кавказу до послуг першого секретаря ЦК КП(б)У були окремі приміщення в санаторіях протягом цілого року, витрати на утримання яких покривались вже з бюджету міністерства здоров'я СССР. Коли Нікіта Сергеєвіч їхав залізницею, держава безкоштовно давала в його розпорядження окремий потяг; коли він їхав водою — йому давали цілий пароплав; якщо ж він їхав повітрям — мав від держави безкоштовний літак. Офіційної платні з усіх, крім військової, посад Хрущов мав щомісяця понад двадцять п'ять тисяч карбованців, всі ж витрати на роз'їзди покривала знову держава. Промови і доповіді Хрущова видавано мільйоновими тиражами, тому він мав величезні гонорари. Навіть одяг, взуття і все, що потрібне для особистого вжитку, Хрущов одержував з закритих розподільників по значно нижчих цінах, ніж все це мали звичайні совєтські громадяни. Що й казати: таких „пролетарських" умовин життя не має навіть Президент ЗДА, не кажучи вже про делеґата ЗДА в Об'єднаних Націях Генрі Кабота Ладжа, який живе в готелі.

Приблизно в таких умовах, як Хрущов, жили і другий секретар ЦК КП(б)У, голова президії Верховного Совєту УССР, „прем'єр" УССР та командувач Київської особливої військової Округи. Під свої мешкання вони взяли колишні палаци імператриці Марії Федоровни, палац генерал-губернатора Драгомірова, літню резиденцію митрополита та інші київські палаци. Ясна річ, що московські можновладці, а серед них і Андрей Януарович, живуть ніяк не гірше від своїх київських колеґ. Вони далеко випередили мільйонерів капіталістичних країн, а тому ми й не можемо уявити, як Вишинський буде жити лише в 20 кімнатах.

На похилій низині Дніпрового берега в районі будування Дніпрової гидроелектрівні коло Кичкаса можна було бачити безліч химерних горбів з землі та жужелі. Підходячи ближче, ми пересвідчувались, що кожен такий горбок — це є дах землянки, в якій жили робітники, що будували „гордість СССР" — Дніпрову електрівню. Ми були в одній з цих ям — землянок. Вони не мали вікон, стін, підлоги — кругом була сира земля. Чотири стовпи підтримували дах, на якому насипано було землі і жужелі, що й творили горбок. Посередині ями стояла залізна піч або прямо на землі горіла купа дров — тут варили їсти. Чоловіки, жінки, діти — все звалене було в одну купу. Їх дуже багато було в кожній ямі, бо там жили дві-три сім'ї. Дверей такі землянки не мали, бо інакше всі подушилися б від чаду й диму. Всі спали на землі, підстеливши свої лахи. Доісторичними, печерними часами віяло від умовин життя цих робітників. Вийшовши з землянки, ми прочитали плякат: „Тільки буржуї дбають за розкіш!" На другій дощці, що була прибита до двох закопаних в землю кілків, прочитали ще один плякат: „Для громадян СССР найбільше щастя — праця!"

Робітники Совєтського Союзу далеко випередили робітників капіталістичних країн своїми злиднями. Таких злиднів „нещасний" робітник капіталістичної Америки навіть уявити собі не може. І саме це „досягнення" робітників, селян і всіх взагалі звичайних громадян Совєтського Союзу підтвердив Георгій Маленков на п'ятій сесії Верховного Совєту СССР, що відбувалась в Москві в серпні цього року.

Роман Смаль-Стоцький

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В АМЕРИЦІ

(Доповідь на Річному З'їзді СУМА в Ню Йорку дня 14 листопада 1953 р.)

(3)

Це Ваше перше завдання, українська молоде, здобути американську молодь для української справи і для справи демократії — і вже тепер будувати між Україною й Америкою міст приязни й співпраці. Ви його збудуєте моральним апелем ідей американської Декларації Незалежности і вона зрозуміє, що тільки демократичною світовою революцією можна перемогти комуністично-тоталітарну світову революцію Москви і оборонити Америку.

Є для цього важлива передумова: всі перейдіть курс реторики й фонетики в „скул оф спіч" і опануйте цілковито англійську мову й техніку промови.

А тепер точка „б". Ви, молодь, вчитеся, слухаєте викладів або вже й працюєте в „Ґрадюєт скул". Ви маєте щоденний контакт з учителями. Американська професура радо вітатиме Ваші питання і навіть дискусію з Вами. З малими вийнятками професори всіх дисциплін, що відносяться до Совєтів (історія, слов'янська філологія, економіка, політичні науки), всі вони в більшій чи меншій мірі жертви старої царської або нової совєтської псевдонаукової пропаґанди. Старі офіціяльні тези царської історії, філології, політики й офіціяльного православія перейняла в нових „поступових" та ленінських фразах сучасна московсько-комуністична псевдонаукова пропаґанда, що тут діє від 20-их років. Московський комунізм за кулісами науки в Америці розбудував чотири ідеологічні мережі для своєї диктатури над американським науковим світом і для боротьби проти самовизначення поневолених народів: перше коло — це теорія „єдности" східніх слов'ян, „руського народу" та його „прамови", що позбавляє рівноправности український і білоруський народи в сім'ї слов'янських народів і робить їх підрядними сателітами московської нації, мови й культури, загарбуючи і їх історію й культуру. Друге коло — ширше: це неопанславізм, в дійсності панмосковітизм, що політично й культурно сателізує всі слов'янські народи і підпорядковує їх „вождеві" всіх слов'ян, Москві, що їх веде у нову „слов'янську", а в дійсності московську добу світової історії. Ця ідея ще має спеціяльне призначення розкладати Америку. Третє коло — ще ширше: це евразійська ідеологія, що цементує й закріплює совєтську імперію як геополітичний твір самої природи і що мріє підпорядкувати Москві всю Европу й Азію, ба навіть Африку. Вкінці четверте коло: це марксизм-ленінізм, що охоплює своєю місією весь світ і проголошує Москву столицею „аванґарду" всього людства.

Ми, професори, провадимо систематичну боротьбу з цією совєтською інтелектуальною окупацією в Америці, і якщо порівняти 1947 рік і 1953, то маємо і деякі успіхи. А тепер просимо Вас, молодь, включіться в цей фронт. Беріть тези праць зі славістики або україністики в широкому розумінні, і матимете нагоду Ваших професорів поінформувати, бо здебільша в них діє не зла воля. Уважно перечитуйте літературу та Ваші „текстбукс" до викладів, і якщо знайдете московську пропаґанду, пишіть до автора, але факти листовно подайте до НТШ. Ми їх збираємо і, прийде час, використаємо. Дискутуйте з професорами розумно, тактовно, спокійно, без крику, як це роблять деякі українські науковці. Правда — не ціп, і якщо викличете зацікавлення професорів, подайте їх адреси до УКК, до НТШ, до УВАН і попросіть про висилку літератури. Запрошуйте Ваших професорів на українські концерти хору, на вистави, і не забувайте їх вітати з новим роком. Перегляньте університетську бібліотеку, і якщо немає там наших видань в англійській мові, домагайтеся через Ваших професорів, щоб бібліотека придбала їх. Якщо професор — твердий москвофіл, не тратьте надії, але дійте поступово, не нагліть, він мусить нові ідеї перетравити. Перед дискусією з професором не забувайте перечитати його біографію в „Гу із гу", щоб знати його життєпис і праці. Якщо жінка його московка, то ліпше не тратьте сили, — це мій досвід.

Точка „в" стосується преси. Поміж годинами викладів використовуйте час на те, щоб переглянути в залі періодиків бібліотеки Вашу біжучу фахову пресу. Виберіть собі, крім цього, один з провідних журналів політичної думки, як „Ню Лідер", „Комонділ", „Фрімен" або „Америка", чи іншу, читайте від дошки до дошки і реаґуйте листами до редактора у всіх справах, що порушують права України або подають фальшиві інформації. Читайте і передовий денник Вашого міста і реаґуйте, пишіть до редакторів, діячів, конґресменів, сенаторів. Дякуйте за добре слово, а проти глупоти протестуйте. І до Департаменту Стейту пишіть, і до Фостера Доллеса. На американців, які все міряють статистикою, число листів і відгуків робить враження, бо воно вказує на „напняття" даного питання в суспільності.

Ці три точки першого завдання зв'язані з Вашим університетом чи каледжом. З'ясовую техніку завдання щодо студентів: знайомства, інформація, приязнь, головна увага на лідерів, зокрема на дівчат, розсилка літератури, концерти та вистави і асоціяція їх майбутньої кар'єри з Україною. Повторюйте їм систематично наші гасла, підкреслюйте їх американське первісне джерело, їх Декларацію Незалежности. Боронячи Україну, не забувайте згадати і всі поневолені народи. Це здобуває нам моральну пошану: ми не еґоїсти — шовіністи, а боремося за волю всіх народів. Не відкладайте „на завтра" написання аж великого „меморіялу" в якійсь справі, а таки сьогодні напишіть малий лист з головними точками і вишліть або зателеграфуйте „найт летер". Це коштує один доляр. Головна засада: діяти, діяти і ще раз діяти! І, благаю, не робіть тієї прикрої помилки нашої середньої і старшої ґенерації діпістів, що стільки вже напсула, — постійно не критикуйте злобно Америки, не реформуйте її безперестанно, не тицькайте вічно американцеві у вічі ту „Европу", а старайтеся зрозуміти цю Америку і чому вона така, а не інша. Часто найбільше прославляють Европу ті, що до війни поза Коломию чи Луцьк і носа не посунули, а тепер в Америці так „розевропеїзувалися" і так розперезалися в своїй европейській хлестаковщині, що без бука не приступай. Ніхто, запевняю Вас, ніхто з американців не уявляє американську націю за досконале суспільство, а Америку за рай. Всі американці знають, що великі світлі сторони Америки мають і свої тіні. Але ці тіні — вони є теж хворобами европейської цивілізації; в Америці вина є передусім самих громадян, що надуживають волю. Проте, американцям концепція вільного суспільства дорожча понад все інше і вони вірять, і ми повинні вірити, що вільне суспільство має внутрішні цілющі сили поступово вигоїти свої хвороби. Тому звертаймо передусім увагу не на мінуси, а на плюси Америки, і не бавмося в реформи. Зреформуймо наперед самі себе й своє суспільство, а потім служім амераканцям, якщо нас попросять, нашими „европейськими" порадами, бо американський лад життя таки збудував наймогутнішу націю, а ми з нашим ладом опинилися, не без нашої вини, ось тут в гостях. Поводім же себе як гості і не колупаймо у носі европейським пальцем комплексу вищости нашим господарям, що їх приязнь для України хочемо позискати, — вони теж тільки люди і цього не люблять. Це так „про домо" сказане.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ДОПОМОГУ ЗАЛИШЕНЦЯМ! ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. Box 1661, Philadelphia 5, PA.

ЗАКЛИК ЗУАДК

До Українського Громадянства в З'єдинених Державах Америки!

Громадяни!

У свято Різдва Христового, коли засядете за повно заставлені столи, будете переживати радісні хвилини, затьмарені лише тугою за тими, що там, далеко, в знедоленій Україні, не мають під ворожим режимом ані свята, ані радости. І ми їм не всилі допомогти. Зате є багато таких наших братів і сестер, які також потребують нашої допомоги і яким ми можемо дати її. Це ті тисячі хворих, немічних і незабезпечених, які покинули рідні землі перед окупантом і тепер „скитальцями" тиняються по широкому світі. Це ті всі втікачі, які — не зважаючи на всі труднощі і сторожі — все ще передираються крізь залізну завісу на Захід, до свобідного життя. Їм усім треба прийти з допомогою!

Обов'язок, щоб брат братові подав допоміжну руку, лежить на нашій американсько-українській громаді. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, який постав в об'єднання всіх українських допомогових організацій в ЗДА, став осередком і координатором усієї української харитативно-допомогової акції в цій нашій країні і поза її межами. Визнаний владою і зв'язаний договорами з міжнародними чинниками — ЗУАДКомітет виконав вже за минулих 10 років історичну працю в ділянці допомоги, переселення і правного заступництва українців в усьому світі. Але перед ЗУАДКомітетом стоять ще дальші великі завдання, а саме:

1) Нова переселенча акція за законом про допущення до ЗДА нових втікачів;

2) Матеріяльна допомога українським вдовам, сиротам, інвалідам, хворим і незабезпеченим у різних країнах світу;

3) Побудова української Суспільної Служби в ЗДА і поза їх межами;

4) Правна опіка над українськими втікачами й залишенцями в Західній Европі;

5) Підготова до акції допомоги на знищених війною просторах країни наших предків.

На всю цю широку акцію потрібно фондів. Згідно з умовами — ЗУАДКомітет не дістає ніякого приділу від Українського Національного Фонду, що його збирає Український Конгресовий Комітет на політичні цілі. ЗУАДК переводить самостійні збірки на допомогово-харитативні й переселенчі потреби, головно у формі збірок Коляди і Писанки, в порозумінню з Українським Конгресовим Комітетом. Тому то Управа ЗУАДКомітету і Координаційна Комісія при ЗУАД Комітеті звертається з закликом до українського громадянства в ЗДА з проханням допомогти ЗУАДКомітетові зібрати в цей святочний час фонди на його багатобічні гуманітарні цілі.

Українці! Складайте пожертви на допомогово-харитативні і переселенчі цілі ЗУАДКомітету з нагоди Різдва Христового! Організуйте збірки Коляди на цілі ЗУАДКомітету в усіх громадах ЗДА! Ставайте членами ЗУАДКомітету — єдиної української самостійної харитативної організації, яка діє для всіх українців без різниці віровизнання чи політичних переконань!

Просимо посилати пожертви й у всіх справах звертатись на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.. U.S.A.

У грудні 1953 року.

За Злучений Український Американський Допомоговий Комітет:

Д-р Лука Мишуґа, голова; д-р Матвій Стахів, Олена Лотоцька і Михайло Дудкевич, заступники голови; Павлина Різник, секретар; Михайло Дубас, касир; д-р Володимир Галан, екзекутивний директор; Василь Довгань, Катерина Пелешок, Іван Кедрин-Рудницький, Роман Слободян і ген. Олександер Загродський, члени Контрольної Комісії; Антін Батюк, Іванна Бенцаль, д-р Павло Дубас, Орест Городиський, Роман Карбівник, інж. Степан Куропась, Василь Мудрий, Іван Панчук, Роман Смук, Олена Штогрин, Андрій Шекерик, Тарас Шпікула, Петро Шинкар, д-р Осип Утриско і Дмитро Василащук, члени Дирекційної Ради.

За Координаційну Комісію:

Антін Батюк, від Українського Конгресового Комітету; Григорій Герман, від Українського Народного Союзу; Теодор Миник, від Українського Робітничого Союзу; Михайло Дуткевич, від „Народної Помочі"; Олена Лотоцька, від Союзу Українок Америки; Павлина Різник, від Українського Золотого Хреста; д-р М. Корнилів, від Товариства Українських Лікарів; Роман Ґутлевич, від Товариства „Самопоміч"; Іван Поритко, від Об'єднання б. вояків українців; Михайло Ліщинський, від Братства українських дивізійників.

ПОВІДОМЛЕННЯ УКК І ЗУАДК

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет співпрацював з Українським Конгресовим Комітетом Америки від 1950 р. в збірковій акції для Українського Народного Фонду, за той час не переводив власних збірок на харитативно-допомогові та переселенчі потреби, а користав із засобів УНФонду, приділюваних на ту ціль.

Під кінець 1953 р. ЗУАДК виявив готовість переводити самостійно збірки на харитативно-допомогові цілі, що Український Конгресовий Комітет прийняв 3 грудня 1953 р. до відома.

Український Конгресовий Комітет, у зв'язку з повищим, закликає американських українців підтримати солідарно своїми пожертвами збіркову акцію ЗУАДК-у на харитативно-допомогові і переселенчі потреби та надіється, що ЗУАДК зі свого боку буде далі, як досі, підтримувати Український Народний Фонд.

Український Конгресовий Комітет Америки.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Жива газета в Осередку М.С.У.

На сходинах, що відбулися 27 листопада в домівці Осередку Матірного Союзу Українок, було представлено членам і гостям досить різноманітне число живої газети. Передова стаття мала поважну політичну тему. Автор п. М. Рудницька. Як відомо, теми політичного характеру як найбільше відповідають зацікавленням і здібностям автора, отже матеріял подано із властивою експресією і логікою. Заголовок статті „Криза в Українській Національній Раді". Виразно окресливши сучасне становище в нашому Державному Центрі і підкресливши поважність кризи, прелеґентка нав'язала до Комунікату висланого МСУ до Національної Ради та відповідних, зв'язаних із нею чинників. Доводила корисність такого засягнення із боку жіноцтва, яке стоїть на ґрунті Національної Ради та висловила сподівання, що його голос вплине на поліпшення відносин, спричинених партійними амбіціями.

Від живої злободенної теми перевела слухачів у зовсім інший плян зацікавлень О. Животко рецензією на книжку письменниці Ребеки Рейгер на тему правного становища жінки у Британському Камеруні. В короткому рефераті описано події, які привели авторку — дослідницю до ідеї подорожі на Африканський Континент, наслідком якої явилась згадана книжка. Далі описано становище жінки в колонії, як його бачила авторка своїми критичними і доброзичливими очима та її екскурси в напрямку порівняння психології камерунських чоловіків із їх цивілізованими, культурними колегами на европейському континенті.

Жіноцтву українському і то сьогоднішнього дня, присвятила свій фейлетон І. Шох. Це порівняння хвилювань, зусиль, мук ображених амбіцій і особистих матеріяльних витрат, що звичайно зв'язані із організацією добродійних імпрез та убогих вислідів на задуману мету.

Читання газети пройшло в атмосфері живого зацікавлення і організаторки напевне подумають на майбутнє про забезпечення помешкання на довший час, щоб знову не доводилося переривати відділу коротких повідомлень, що так цікаво заповідався.

О. Ч.

Сейнт Пол, Мінн.

Поклін д-рові Ю. Вассиянові.

Дня 6-го грудня ц. р. в гр.-кат. церкві св. Константина в Міннеаполісі, при численній участи громадянства обох українських віроісповідань, було відправлено заупокійну Службу Божу за душу сл. пам. д-ра Ю. Вассияна — одного з основоположників ОУН, ідеолога Українського Націоналізму, мислителя і чільного громадського діяча ост. чвертьстоліття. Жалібна мелодія „Вічної Пам'яти" й свідоцтво чергової втрати нашої спільноти — вінок, виготовлений дбайливими руками Жінки — п-ні Д. Янович, в оформленні нашого відомого мистця М. Анастазієвського — хилили голови присутніх до глибокого поклону Покійному. Серед присутніх гаряче молилися проф. О. Грановський, панство Яновичі, голова Філії УККА інж. О. Петрів, Панство Анастазієвські зі сином — ветераном амер. армії, мистці С. Луцик й М. Михалевич, провідник Пласту п. Штогрин, голова Відділу ОДВУ п. С. Копюба, д-р М. [illegible] і члени управ місцевих відділів МУН-у й УЗХ, та вірні парафії Твінсіти.

Присутній.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„НІ ОДНА ФАРМА НЕ ЗАБЕЗПЕЧЕНА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЄЮ"

Російсько совєтські окупанти України хваляться тим, що завели електрику навіть по селах України. Але секретар „Вінниківського" райкому, Львівської области, Ф. Жаринський пише про електрифікацію сіл таке.

„Великою перешкодою дальшому розвиткові тваринництва в районі, зокрема створенню міцної кормової бази, є недостатня механізація трудомістких робіт. Зараз у тваринництві переважає ручна праця. Ні одна ферма не забезпечена електроенергією, не має механізованого водопостачання, роздрібнення, переробки та запарювання кормів, підвісного транспортування їх. Не скрізь є каналізація. Отже, невідкладним завданням партійної організації району є піднесення ролі і відповідальности МТС за впровадження механізації на фермах колгоспів.

Серйозну допомогу в збільшенні виробництва кормів повинна подати нам промисловість. В колгоспах бракує машин для збирання кукурудзи, силосозбиральних комбайнів, столокладів, копнителів та ін."

Гадаємо, що „РУ" в цьому випадку написала правду про те, як виглядає дійсна електрифікація українських сіл. Так діється підо Львовом, а що говорити про дальші райони, далекі від центру. Та проте „РУ" на цілій сторінці друкує гасло: „Все для Тебе — радянська людино!"

„РЯД КОЛГОСПІВ І НАВІТЬ ОКРУГИ ЗАКАРПАТТЯ НЕ ВИКОНУЮТЬ ПЛЯНІВ".

Кореспондент „Радянської України" М. Климпотюк написав допис про з'їзд Закарпатського обкому КП України. В цьому дописі автор говорить про осяги в праці на Закарпатті. Але навіть він мусить признати, що праця комуністів не мала досі там великих успіхів.

„Ряд колгоспів і навіть округи не виконують пляну розвитку тваринництва, рік-у-рік одержують низькі надої молока, низький настриг вовни, мало м'яса, сала, яєць. За 9 місяців цього року в середньому в області надоєно на фуражну корову по 800 літрів молока, а у Воловецькій і Мукачівській округах — лише по 500 літрів. Поряд з цим в області є колгоспи, які приділяють велику увагу розвиткові поголів'я громадської худоби, підвищенню її продуктивности. Так, в артілі ім. Горького, Ужгородської округи, надоєно на кожну фуражну корову по 2,276 літрів молока.

Серйозною хибою в розвитку тваринництва є високий процент яловости маточного поголів'я і значний падіж худоби, особливо молодняка. Яловість корів в області становить понад 50 процентів, а вівце-маток — 22 проц.

— Щоб поліпшити роботу на фермах, піднести продуктивність худоби, потрібні зоотехніки і ветеринарні лікарі, — каже секретар Перечинського окружкому тов. Ільченко. — Але цих кадрів у колгоспах невистачає".

Немає чим хвалитися, коли на кожну корову надоюють 500 літрів молока, отже навіть не по дві кварти денно, бо такий стан був ще перед визволенням".

З наших буднів

КУМОНЬКИ З „ДАВНТАВНУ"

(Сценка з життя).

П'єсу Торнтона Вайлдера „Наше Містечко" довелося мені бачити ще у Львівському Театрі, в 1938 році. Ставлено її в модерно-експериментальному стилі, без декорацій, костюмів та всякого реквізиту. Якийсь злобний критик писав, що можна було її грати і без акторів. Зрештою, п'єсу скоро зняли з афішу, бо публіка була переконана, що з неї „роблять варіята".

Пригадую собі одну капітальну сценку з 3-ої дії: цвинтар... Якже ж той цвинтар виглядає?... А, просто, так, що на „голу" сцену входить собі з-десяток акторів і кожний тягне за собою крісло. Ставить крісло на підлозі і сідає, задоволений. Це все. Крісло представляє „могилу", а сидячий на ньому актор — „небіжчика".

„Небіжчики" діють, відчувають, балакають те саме, що робили, відчували і балакали може недовго перед смертю. Якась анемічна жінка, у вовняному шалі, з блискавковою швидкістю робить на дротах панчоху. Міський сторож кривиться й нарікає на ревматизм у нозі та пророкує, що „нині напевно буде дощ". А дві комоньки-цокотухи, що ходили за життя по всіх шлюбах та похоронах, безперестанку товчуть язиками: „А як його красно ховали", „а яку вона мала шлюбну сукню", „а скільки презентів" і так без кінця.

...Скажіть тепер — де Львів і його Великий Театр, а де Ню Йорк і його „давнтавн!" Де 1938-й рік, а де осінь, 1953-го... Саме, одної днини ц. р. померла дружина нашого товариша пера. Пішли ми з другом Миколою помолитись за душу Покійної. Було ще рано, і в каплиці, крім близької Рідні, не видно було багато осіб.

Помолилися, посідали. Сидимо.

І, раптом, що це? Сон, чи ява?... Люди, чи привиди з Царства Тіней?...

Дві кумоньки, як би живцем взяті з театру, з п'єси „Наше Містечко" — входять до каплиці! Не входять, а вбігають, сильно заафеpовані! Ті самі рухи, типи, міміка облич! Ті самі сорокаті хустки на голові. Ті самі папенові „беґи" в руках. В одної — ще порожний, в другої — з „беґа" виглядає головка капусти, зелені чубки моркви і петрушки. Видно — одна вже була на „маркеті", друга ще ні. Розуміється, вони не мають часу на довгі молитви: помахали руками, якби відганяли мухи, і бистро поперли до першого ряду крісел, що призначені для родини.

Посідали — і давай витягати шиї та заглядати до небіжки з усіх боків, а толкують щось одна одній, а розкладають руками... Паперовий „беґ" упав на долівку, розсипалась морква і петрушка, та кумоньки не зважають, питлюють далі!

Мій друг шепнув мені на вухо:

— Ходім звідсіль, бо я не відповідаю за себе! Їй Богу, зарегочу.

Ми вийшли на випиньках на коридор, коли ж чуємо, а за нами хтось поспішно чалапає і гомонить: „Містер, містер, зачекайте"! Обертаюся, а це одна кумонька, захекана, добігає мене, хватає за рукав:

— Слухайте, містер, чи там лежить та скиталка, що впала з четвертого фльору?

— Я не думаю, кажу. Ми знаємо покійну. Вона вмерла природною смертю, в лікарні.

—Видиш! А я тобі казала, що це не тая! — крикнула тріюмфально перша кумонька до другої, що надбігала за нею. — То не тая скиталка, що мила вікна на четвертому фльорі, впала на ярд та й забилася. І троє малих дітей лишила!...

— Велл. А де ж тамта могла б лежати? — зажурилася друга кума.

— Я вже знаю! Вона напевно буде в того Бунькаєреми! Коман!..

І бігцем пустилися по 7-ій вулиці... А мій друг, подумавши, сказав: „Гм, навіщо письменникові фантазувати, видумувати уявчих героїв, коли само життя підсуває йому, як на лопаті, такі, ось, прекрасні фігури"?...

А мені пригадалися слова Ґете: „Господи, який великий Твій Звіринець"!

Ікер.

Спорт

ВІДБИВАНКА УСК НЮ ЙОРК НА ПОЧАТКУ СЕЗОНУ 1953/54

ҐРЕНД СЕНТРАЛ УМСА — УСК НЮ ЙОРК 1:3
(15:13, 5:15, 7:15, 11:15)

В четвер, 3 грудня 1953, відбиванкова дружина УСК-у, виступаючи у відмолодженому складі, перемогла у перших змаганнях за мистецтво (чашу) „Метрополітан Клєсс B Волейбол Ліґ" дружину Ґренд Сентрал УМСА — залізничикіі. В цій одинокій лізі відбиванки на терені Ню Йорку змагається під цю пору шість дружин, між ними такий поважний противник як „Вест Сайд Ню Йорк УМСА — Кардс", що складається із змагунів бувшої, славної Джамайки. В цій лізі є також дружина працівників Об'єднаних Націй.

УСК НЮ ЙОРК ПРИВОЗИТЬ ТРОФЕЙ З ТУРНІРУ В БАЛТИМОР

В суботу, 5 грудня 1953 дружина відбиванки УСК-у знову взяла на себе тягар репрезентації українців у цьому спорті, виступаючи на Другому Відбиванковому Турнірі Балтиморської УМСА. Беручи під увагу брак належної фізичної заправи (УСК не має залі на тренінґи) і участь чотирьох нових змагунів без попереднього досвіду і запізнання з рівнем і стилем американської відбиванки, то успіх УСК-у є знаменним. В склад цього успіху побіч здобуття трофея в групі „Консолейшенс" входить в такій самій мірі й факт технічної поправи від сету до сету. Можна сміло твердити, що цей турнір дав УСК-ові в пункті техніки, гарну, зіграння і грання модерної відбиванки максімум.

Програвши перших двоє змагань, проти Манессен Турнерс 15:3, 15:11 і ФФиладелфії 15:5, 12:15, 15:8, УСК перейшов до групи „Консолейшенс", де після двох тяжких і завзятих змагань проти Ню Гейвен 10:15, 15:13, 15:7 та Плейнфілдом 12:15, 15:7, 15:5 вийшов переможцем.

УСК виступив у складі: Лев Вербицький, Ігор Сохан, Богдан Гайдучок, Роман Гринішак та нові Тарас Гончак, Орест Наливайко, Ігор Ольшанівський, Орест Ришітник. „Підпорами" дружини були Лев Вербицький та Ігор Сохан. Богдан Гайдучок також брав участь у турнірі як суддя.

Велику моральну піддержку дали УСК-ові балтиморські українці, що спочатку мусіли пережити велике розчарування у формі двох програних. Але тим більшими були дві кінцеві перемоги і здобуття трофея. Місцевому УСТ „Дніпро" за моральну піддержку належиться ... велике подяка.

Роман Лисняк.

✝

Отсим ділимося з нашими Кревними і Знайомими сумною вісткою, що дня 9.12.53, по короткій недузі упокоївся в Бозі

бл. п. МИХАЙЛО КОЛОДІЙ

нар. 23.7.1880 в Бутковичах, пов. Перемишль, Західна Україна, наш найдорожчий Муж, Батько й Дідо.

Заупокійна Панахида буде відправлена в п'ятницю 11.12.53 о год. 8:00 вечером в похороннім заведенні Івана Ковальчика, Grand St., Jersey City, N.J. Похорон відбудеться дня 12.12.53 о год. 9:30 рано з цего заведення.

Горем прибиті
Дружина, Донька, Сини, Синові й внуки.

✝

ВАРВАРА ШЕВЕЛЬОВА-ШЕРЕХ

померла після довгої і тяжкої хвороби
8-го грудня 1953 р. о 11 год. 25 хв.

✝

Ділимося сумною вісткою із колишніми таборянами кі...ської округи, що

СЛ. П. ЮРІЙ ПИЛИПОВИЧ ТИЩЕНКО—СІРИЙ

наш незабутній культурно-освітній референт, редактор таборової газети, організатор і керівник таборової друкарні, провідник історично-дослідчої секції, опікун молоді — закінчив своє трудяще життя 28-го листопада 1953 р. у Ню Йорку, проживши 73 роки.

Вічна Йому Пам'ять!

ДРУЗІ і СПІВПРАЦІВНИКИ.